1 Wanneer is sprake van constructieve gelijkwaardigheid?

Per 1-1-2024 is het stelsel van kwaliteitsborging in de Nederlandse bouwregelgeving geïntroduceerd. Voor een bouwactiviteit die voldoet aan alle opgesomde criteria in art. 2.17 van het Bbl dient de initiatiefnemer een bouwmelding in bij het bevoegde gezag. Een van de criteria is dat geen gebruik mag worden gemaakt van een constructieve gelijkwaardigheid. Zodra hiervan sprake is dan valt de bouwactiviteit niet meer onder het stelsel van kwaliteitsborging en dient een technische omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit te worden aangevraagd.

Het 'Bestuursakkoord implementatie en invoering wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen', waaraan ook het COBc zijn bijdrage heeft geleverd, ligt mede ten grondslag aan het stelsel van kwaliteitsborging. Tijdens zijn totstandkoming is altijd sprake geweest dat vooralsnog alleen de eenvoudigere bouwwerken door de kwaliteitsborger worden getoetst. Het beoordelen van een constructieve gelijkwaardigheid wordt als complex beschouwd, vandaar dat bouwwerken waarbij dit aan de orde is van een bouwmelding zijn uitgesloten.

Sinds de implementatie van het nieuwe stelsel zijn er bij gemeentes, kwaliteitsborgers, initiatiefnemers en / of andere stakeholders discussies ontstaan over wat wel en wat niet een constructieve gelijkwaardigheid is. In het verleden speelde dit probleem minder tot niet, omdat het bevoegd gezag tóch alle technische toetsingen verrichte, ongeacht of er sprake was van een constructieve gelijkwaardigheid.

Om te kunnen beoordelen of wel / niet sprake is van een constructieve gelijkwaardigheid behoeven de wetteksten in het Bbl volgens het COBc meer toelichting en / of uitwerking. Aangezien het volgens het ministerie van VRO niet mogelijk is om op korte termijn wijzigingen / aanvullingen in het Bbl tot stand te brengen, wordt middels deze publicatie, voorsorterend op de gewenste Bbl-wijziging, helderheid gecreëerd wanneer hiervan sprake is.

Naast de publiekrechtelijk aangewezen Nederlandse en Europese normen zijn er ook een groot aantal normen, rekenmethodes, publicaties etc. met een privaatrechtelijke status. Het komt voor dat deze publiekrechtelijk toch worden geaccepteerd. Het tegenovergestelde komt ook voor: een norm wordt publiekrechtelijk aangewezen, maar toepassing ervan wordt toch gezien als een constructieve gelijkwaardigheid. Twee belangrijke voorbeelden: een innovatief materiaal wordt toegepast, waarvan de constructieve eigenschappen niet bekend zijn en dus getest moeten worden. Volgens de publiekrechtelijk aangewezen NEN-EN 1990 mag beproefd worden volgens bijlage D, echter de wijze van testen en de gevolgtrekkingen / interpretaties daaruit van welke eigenschappen mag worden uitgegaan wordt gezien als complex en liggen bij het bevoegd gezag. Toepassing van bijlage D moet worden gezien als een constructieve gelijkwaardigheid, ook al verwijst het Bbl in artikel 4.14, tweede lid, naar NEN-EN 1990. Ook het opstellen van toetsingsprotocollen om sterkte tijdens de levensduur te monitoren is toegestaan volgens de NEN-EN 1990, maar de totstandkoming van het protocol wordt bepaald door het inschatten van kansen. Diens goedkeuring ligt bij het bevoegd gezag en valt daarmee in de categorie constructieve gelijkwaardigheid.

Als hulpmiddel zijn 2 beslisbomen opgesteld om inzicht te verkrijgen wanneer sprake is van een constructieve gelijkwaardigheid en wanneer een gelijkwaardigheidsbeoordeling niet aan de orde is. Startpunt om de beslisbomen te doorlopen is een normtitel / rekenmethode / technisch document / CE-markering / ETA-certificaat / BRL / etc.
De eerste beslisboom geeft inzicht of de norm / richtlijn / berekeningsmethode o.d. door de Nederlandse wetgever publiekrechtelijk is aangewezen. Volg de beslisboom en kom je uit op een groen blokje, dan is deze publiekrechtelijk aangewezen, kom je uit op een rood blokje, dan is sprake van een constructieve gelijkwaardigheid en is dus in het private stelsel van kwaliteitsborging niet toepasbaar.

In de tweede beslisboom wordt inzichtelijk gemaakt welke productnormen / verklaringen vanuit de Europese Verordening Bouwproducten of vanuit de Nederlandse wetgeving als een erkende kwaliteitsverklaring direct publiekrechtelijk geaccepteerd moeten worden. Kom je uit op een blauw blokje, dan moet je de constructieve eigenschap van het product direct publiekrechtelijk accepteren. Kom je uit op een oranje blokje, dan is sprake van constructieve gelijkwaardigheid. Kortom, niet toepasbaar in het stelsel van kwaliteitsborging.

Het volgen van beide beslisbomen geeft voor nu een oplossing tot het moment dat de tekst in art. 2.17 van het Bbl of in zijn toelichting aangepast en of aangevuld wordt, zodat deze direct duidelijkheid verschaft.
Een mogelijke aanpassing/aanvulling zou kunnen zijn:

Er is geen sprake van een constructieve gelijkwaardigheid als:

- voor het bepalen van het niet-bezwijken, als bedoeld in de art. 4.12 en 4.13 van het Bbl:

- *gebruik wordt gemaakt van de publiekrechtelijk aangestuurde materiaal- en geotechnische normen (EC-serie en glas; zie bijlage II uit omgevingsregeling) op de juiste wijze toegepast (te gebruiken icm 2e lijns normen), of*
- *gebruik wordt gemaakt van normen, technische publicaties o.d. waarin een voorwoord van TGB Plenair is opgenomen die duidelijk maakt dat toepassing ervan aansluit bij het veiligheidsniveau van de NEN-EN 1990, of*
- *gebruik wordt gemaakt van een geharmoniseerde productnorm of een ETA in de juiste toepassing, of*
- *gebruik wordt gemaakt van een erkende kwaliteitsverklaring waarin uitspraken worden gedaan over de constructieve veiligheid en deze ook op die manier worden toegepast*

én

- voor de bepaling van de belastingen op bouwconstructies niet wordt afgeweken van de NEN-EN 1991-reeks én
- voor de bepaling van de belastingcombinaties op bouwconstructies niet wordt afgeweken van de NEN-EN 1990 én
- Indien de duurzaamheid van een materiaal m.b.t. bezwijken tijdens de vastgestelde levensduur kan worden gegarandeerd zonder gebruik te maken van inspectieprotocollen volgens de NEN-EN 1990.

PDF | 136kB Beslisbomen wanneer is er sprake van constructieve gelijkwaardigheid

COBc Versie 1_2025-06-04